

28 Şubat Mağlubiyet İdeolojisinin Son İrticai Bir Dönüm Noktası

Gündem

28 ŞUBAT: MAĞLUBİYET İDEOLOJİSİNİN SON İRTİCAİ Bir Dönüm Noktası

D. Mehmet Doğan*

Bu ülkede demokrasi tarihi ile "normalleşme" tarihi paralel seyretmiştir. Türkiye'de demokrasi konusunda herkes bir şeyler biliyor ve söylüyor. Fakat "normalleşme" pek üzerinde durulmayan bir süreç olarak devam ediyor.

Peki "normalleşme" nedir?

Türkiye'nin yakın tarihinde inanç ve düşünce hürriyeti kağıt üzerinde vardı, uygulamada yoktu, imkânsızdı. Tabii ki hiç bir sistem insanların inanmasını ve düşünmesini önleyemez. Fakat inandığı gibi yaşamasını, düşündüğünü yapmasını men edebilir.

Hatta yalnız bunları değil, inancını ve düşüncesini açıklamasını yasaklayabilir. 1950'lere kadar Türkiye'de câri olan bu idi. O tarihlerden beri normalleşme, insanların inançlarını ve düşüncelerini açıklamak, inandığı gibi yaşamak, düşündüğünü yapmak yönünde hayli uzun bir süreç olarak devam ediyor.

Normalleşme süreci, Türkiye'de İslâm'ın kitleler tarafından benimsenmeye devam edildiğinin ortaya konulması ile ilk işareti verdi. 1950 seçimlerinde DP'nin CHP'ye karşı zaferinin bir çok açıklamasından en kapsayıcı

olanı budur. DP yönetimi, halkın bu tepkisine, sembolik bir anlam taşıyan ezanın gerçek sözleriyle okunmasını sağlayarak cevap verdi.

DP seçimi kazandıktan sonra bazı etkili kesimlerde şöyle düşünüldü: "İktidarı -gerçekten- bu partiye vermeli miyiz?" Bu düşünceye rağmen iktidar DP'ye geçti. Bu gerçek bir dönüm noktası idi.

Türkiye'de nasıl demokrasi süreci kesintilere uğradiysa, normalleşme süreci de kesintiye uğradı. 1960 darbesi demokrasiye ara verilmesi yanında normalleşmeye de ara verilmesi anlamına geliyordu. Darbeden sonra irtica yaygaraları ayyuka çıktı. İnanma ve düşünme hürriyeti ortadan kaldırıldı. İktidarın tekrar CHP zihniyetine mal edilmesi için olmadık düzenlemeler yapıldı. Hatta, CHP iktidarı seçilme kazanamazsa, hukukî-bürokratik kurumların onun zihniyetini devam ettirmesi için mevzuat düzenlemeleri yapıldı. 1960'dan sonra buna rağmen CHP ancak koalisyonla iktidara gelebildi. Bir süre sonra da halk tavrını koydu, Demokrat Parti'nin devamı olarak gördüğü Adalet Partisi'ni tek başına iktidara getirdi.

Normalleşme sürecinin tabii bir neticesi olarak 1970'lerde inanmakla yapmak, düşünmekle uygulamak arasındaki ilişkiler daha güçlendi. Fikir partileri ortaya çıktı. 1970 sonrasında dinî imajlara yaslanan MSP bir güç olarak Meclis'e girdi. Bu Cumhuriyet tarihinin yeniden yorumlanmasını gerektire-

cek bir gelişmeydi. CHP-MSP koalisyonu "tarihsel yanlış" yorumu üzerine kuruldu. Bu koalisyon da yakın tarihin bir dönüm noktası idi.

1980 darbesinden sonra askeri yönetimin işaretlediği "devlet partisi" değil de dört eğilimi temsil etmek iddiasındaki ANAP'ın seçimleri kazanması 1950'lerdeki taredüdü doğurdu. İktidar bu partiye verilmeli miydi? Turgut Özal'ın seçim sonrası köşke çıktığında nasıl asker kökenli cumhurbaşkanı Kenan Evren'i öpme hamlesi ile psikolojik bir adım attığı hâlâ hatırladadır.

Türkiye 24 aralık 1995 seçimlerinden sonra dinî eğilimlerini hayata geçirme düşüncesini ifade edenlerin oluşturduğu bir partinin en yüksek oranda rey aldığını gördü. Meclis'in iktidar bölümü bu partinin milletvekillerine ayrıldı. Devleti kurmak iddiasındaki parti ise diğer kapı tarafından yer almak zorunda kaldı. Nihayet Cumhurbaşkanı Demirel'in, çeşitli hükümet alternatifleri denendikten sonra, belli kesimlerin ve bazı iletişim araçlarının "hükümet kurma yetkisi bu partiye verilmeli mi" te reddütünü uyandırma çabalarına rağmen görevli Refah Partisi lideri Necmeddin Erbakan'a (mecburen) vermesi noktayı koydu. Bu demokrasî tarihi açısından da, normalleşme süreci yönünden de tam bir dönüm noktasıydı. Bu görevlendirme ile Türkiye'de çatışmacı yaklaşımlar yerine uzlaşmacı eğilimlerin güç kazandığı intibah uyandı.

Ideoloji mi Devlet mi?

Türkiye, 1980'lerde Turgut Özal'ın hamleleriyle 1990'larda, demokratik sisteme geçiş günlerindeki gibi bir dönüm noktasına gelmişti. Sistem daha fazla geciktirilmeyecek bir karşılaşmaya doğru gidiyordu. Bu karşılaşmanın önemli tarafı, Türkiye'nin kendini yeniden tanımlamasının halk

İradesi konusu hâline gelmesi idi. Türkiye ideolojisini daha önce halka onaylatarak seçmemiştii, seçemezdi de. Ancak onu değiştirmek şimdii bir halk iradesi konusu idi. Geniş kitleler Türkiye'nin halkıyla tarihiyle, inanç ve değerleriyle ve nihayet kendisiyle barışmasının altına imza atabiliirdi.

Türkiye'nin sarsıntıya yol açmadan kitle desteği ile dönüşümü, çok zengin bir tecrübenin, en önemlisi dindarların enğin sabırlarının, ülkelelerini sevmelerinin sonucudur.

Bu noktada sorulabilecek "ideoloji mi, devlet mi?" sorusuna kitleler "ideoloji" cevabını vermezlerse hiç kimsenin (ve ülkenin) kaybrı olmayacaktır!

28 Şubat 1997 sinsi müdahalesi esas olarak, bu hususlarda düşünme ve karar verme süreçlerini kilitlemek için yapılmış gibidir. Düşünerek, ortak aklı devreye sokarak Türkiye'nin geleceğini belirlemek yerine, düşünmeden, ortak aklı devreden çıkarak karar vermek bazı kesimlerin varlık siyasetine dönüşmüştür. Bu yüzden 28 Şubat Türkiye'nin gelişme trendini tersine çevirmiş, duraklama ve gerileme bütün kesimlerde bu arada iktisadi ve sosyal alanlarda da hissedilmiştir. Fakat en acil hissedildiği kesim, ekonomi olduğundan öncelikle ekonomik çöküşün sorumluluğundan kurtulmak için siyasi sistemin demokratik işleyişe dönmesi zarureti ortaya çıkmıştır. Bu dönüş, Türkiye'de 28 Şubat iktidarının yerle bir olmasına yol açmıştır. Son seçimde (2002) hiç bir 28 Şubat bulağı olan parti halktan kâfi rey alamamıştır. Siyasi iktidar değişikliğinin 28 Şubatın iktisadi yararlarını sarmasına zarureten müdahale edilmesine rağmen, diğer alanlarda, bilhassa rejim hassasiyeti çerçevesi içinde görülen kesimlerde iyileştirici, sağaltıcı adımlar atılmasına karşı çok çetin bir baskı oluşturulmuştur.

